

Loňský ročník časopisu Těšínsko přináší zajímavé příspěvky k dějinám Jablunkova

Loňský, již 63. ročník časopisu Těšínsko vydávaný Muzeem Těšínska, předkládá několik pozoruhodných příspěvků s novými informacemi k různým tématům z dějin Jablunkova. Ve studii s názvem Nelehká existence přádelny lnu v Jablunkově-Žihle (1867–1903) v prvním čísle zpracoval jablunkovský rodák, historik a historický demograf Radek Lipovski (Ostravská univerzita) zcela pozapomenutou historii tohoto průmyslového podniku, jednoho z prvních v moderním slova smyslu ve městě. Jelikož přádelna v roce 1897 vyhořela a už se znovu nepostavila na nohy, její archivní fond se nedochoval. Autor tedy musel vyjít převážně z korespondence a záznamů města Jablunkov, jehož zastupitelstvo řešilo prodej pozemků a další záležitosti kolem podniku. I tak se mu podařilo částečně rekonstruovat spletité osudy tohoto závodu, především proměnu majitelů, kteří byli pro zachování přádelny velmi důležití. Zejména podnikatelská skupina Franz Kuchei-da, Heinrich Notz a Karl von Leiss se hrála v existenci textilky podstatnou roli. Studie se zabývá vznikem, vývojem a zánikem podniku, vztahy mezi městem a závodem, mezi obyvateli Žihly, popř. dalších lokalit, a závodem, snahami o jeho znovuvýstavbu na počátku 20. století a prodejem firmě Mathias Salcher und Söhne, továrně na knoflíky, v roce 1903.

Archeoložka Martina Uhlářová (Muzeum Těšínska) ve svém příspěvku, publikovaném rovněž v prvním čísle, představila průběh a výsledky záchranného archeologického výzkumu, který v letech 2017–2018 proběhl ve dvou etapách v areálu bývalého kláštera sester alžbětinek s nemocnicí na Nádrazní ulici č. p. 52 v Jablunkově. Byl vyvolán počínající rekonstrukcí tohoto památkově chráněného objektu, který je významným dokladem charitativní péče o potřebné a nemocné ve druhé polovině 19. století. I přes silné narušení recentními navážkami a inženýrskými sítěmi byla prokázána existence dnes již zaniklé sakristie jako přístavby klášterní kaple sv. Rodiny, dále oblázkové odvodnění (štetování) kolem zdí nemocnice i kaple, klenutý odvodňovací kanál procházející dvorkem a pod nemocnicí či oblázkové dláždění. Získané archeologické nálezy je možno rozdělit do tří skupin: keramika a kachle s rostlinnými motivy, kovové předměty a sklo.

Na podzim loňského roku zahájil Moravskoslezský kraj, zřizovatel Muzea Těšínska, generální rekonstrukci Knížecího domu (ul. Plk. Velebnovského č. p. 150) v Jablunkově, jejímž cílem je adaptace objektu pro potřeby Muzea trojmezí. Nezávisle na těchto aktivitách shromažďovala dvojice historiků Ondřej Haničák (Slezské zemské muzeum) a Radim Jež (Muzeum Těšínska)

informace k této významné památce, které následně zúročili v podrobné studii s názvem Knížecí dům v Jablunkově a podtitulem K historii, stavebnímu vývoji a architektonickým souvislostem objektu ve druhém čísle loňského ročníku časopisu Těšínsko. Podle dosavadního stavu poznání byl zděný objekt postaven snad v 60. letech 16. století pro tehdejšího jablunkovského purkmistra. V rámci města patřil dům se zděným podloubím k mimořádně výstavným. V roce 1592 jej zakoupila těšínská kněžna Sidonie Kateřina († 1594), která v něm i přechodně pobývala, stejně jako její vnučka Alžběta Lukrécie (1599–1653) v období třicetileté války. Objekt následně sloužil jako sídlo vrchnostenské správy a jablunkovského polesí. Po reformě soudnictví v roce 1848 se v domě nacházel v letech 1849–1911 okresní soud. Omezená zastavěná plocha si vyžádala již před polovinou 19. století zazdění podloubí a další stavební úpravy vedoucí ke zvýšení počtu samostatných prostor – jednotlivých kanceláří, bylo zde i několik věžeňských cel. V období první světové války se v nemovitosti nacházela nemocnice Červeného kříže. Objekt, který byl následně stavebně upraven na byty nižší kategorie, památkáři v roce 1958 zapsali do seznamu kulturních památek. Ve druhé polovině 20. století zde proběhlo několik necitlivých stavebních úprav. Probíhající rekonstrukce by měla vrátit Knížecí dům mezi nejvýznamnější památky a turistické cíle v Jablunkově.

Ve stejném čísle najdeme také zhodnocení nedávno vydané obrazové publikace Henryka Wawreczky o Jablunkově a množství dalších příspěvků týkajících se celého regionu.

Časopis Těšínsko si lze objednat několika způsoby: prostřednictvím muzejního webu na adrese <https://www.muzeumct.cz/publikace>, telefonicky (558 761 225), elektronicky (michaela.piechova@muzeumct.cz) či zakoupit osobně na všech pobočkách Muzea Těšínska.

PhDr. David Pindur, Ph.D.
redaktor časopisu Těšínsko

